

Groen onderwijs moet standpunt bepalen

Het schot in de Web ter discussie

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIGROK

Moet het huidige schot in de Web blijven, aangepast worden of verdwijnen? De aoc's en het Ministerie van LNV bezinnen zich op de definitie en positie van het groene opleidingsdomein in het licht van de competentiegerichte kwalificatiestructuur. De opvattingen zijn niet eenduidig maar een gezamenlijk standpunt is gewenst.

W

at de exacte reden is geweest om het in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs zo te regelen is 9 jaar na dato niet helemaal meer te reconstrueren. Waarschijnlijk zijn er meerdere, vooral strategische overwegingen geweest om in 1995 bij de vaststelling van de wet het opleidingsdomein van aoc's te beperken tot het gebied van de landbouw en natuurlijke omgeving en roc's wettelijk de ruimte te geven opleidingen te verzorgen voor alle domeinen. In theorie betekent het dat roc's opleidingen in de sectoren techniek, economie, zorg & welzijn

Voorkomen dat lucratieve aoc-opleidingen ten prooi vallen aan de roc's of concurreren op kwaliteit in een open stelsel?

en landbouw en natuurlijke omgeving mogen verzorgen en dat aoc's niet buiten hun groene opleidingsdomein mogen treden. De insiders spreken in dat verband van het 'schot in de web'. Een 'semi-permeable' schot welteverstaan. Aan de ene kant – die vanuit de roc's – doordringbaar en vanuit het aoc-onderwijs hermetisch afgesloten.

Tot een paar jaar geleden was dit schot niet echt een probleem. Roc's hadden het nog erg druk om na de verschillende fusies hun zaakjes op orde te krijgen en plannen om initiatieven te nemen voor groene opleidingen pasten daar niet echt in. Bovendien was er een gentlemen's agreement tussen LNV en OCW dat de minister van LNV – die de groene opleidingen bekostigt – aanvragen uit de roc-wereld niet zou honoreren. Ondertussen is de situatie sterk aan

het veranderen. Bve-instellingen hebben meer vrijheden gekregen om nieuwe opleidingen te starten en ontdekken dat er in het groene domein lucratieve opleidingen zijn waarmee zij hun spankracht mogelijk kunnen vergroten. Aan de andere kant constateren aoc's in toenemende mate dat ze hun opleidingen moeten verbreden om tegemoet te komen aan de behoeften van de 'groene' arbeidsmarkt. Een lastige opdracht want alleen samenwerking met roc's biedt hen daarbij de nodige ruimte. Maar gezien hun status is die samenwerking met roc's alleen bespreekbaar vanuit een ondergeschikte positie.

De kwestie is momenteel extra actueel vanwege de ontwikkeling van de nieuwe competentiegerichte kwalificatiestructuur voor de bve en een te verwachten wijziging van de Web naar aanleiding van een evaluatie die in 2001 plaatsvond. In dat verband is o.a. van belang dat een aantal kwalificaties die nu nog onder Aequor vallen en die traditioneel in het groene domein zitten, in de nieuwe kwalificatiestructuur naar andere kenniscentra gaan. Dit betekent dat deze kwalificaties verloren zouden kunnen gaan voor het groene onderwijs. Het gaat om bijvoorbeeld levensmiddelen-technologie, recreatie, handel en dierenarts-assistente.

Deze situatie roept de vraag op of het 'schot in de Web' gehandhaafd zou moeten blijven, aanpassing behoeft of beter helemaal kan verdwijnen. Alle keuzes hebben zo hun voor- en nadelen en de standpunten in de groene-onderwijswereld zijn niet eensluidend. Dat laatste is niet handig, want een verdeeld 'groen' veld geeft de andere partijen de ruimte om een voor hen zo gunstig mogelijk resultaat te boeken. Aangezien de beslissingen op landelijk niveau hierover vermoedelijk kort na de zomer worden genomen zal het groene onderwijs in samenspraak met het Ministerie van LNV op korte termijn tot een keuze moeten komen. Hoe liggen de standpunten op dit moment?

Legitimatie

De meningen blijken uiteen te lopen als het gaat om de vraag of het schot geheel zou moeten verdwijnen of aanpassing behoeft. Kortom, een open stelsel waarin aoc's en roc's een gelijkwaardige positie hebben of een aange-

past schot waardoor het opleidingsdomein voor aoc's afgeschermd blijft voor de roc-wereld maar tegelijkertijd wat verruimd is waardoor aoc's onderdelen van de andere domeinen in hun opleidingen kunnen betrekken. Het Ministerie van LNV is voorstander van het laatste. Met zo'n aangepast schot bevestigt de LNV-minister zijn politieke verantwoordelijkheid voor het groene onderwijs en blijft het wettelijke bestaansrecht van de aoc's gewaarborgd. Concreet zou het betekenen dat er binnen het opleidingsdomein van LNV 'zuivere' groene kwalificaties/diploma's en 'gemengde' kwalificaties komen. De laatste groep omvat dan kwalificaties die zowel in het LNV-domein als het OCW-domein voorkomen. Feitelijk de oplossing voor de kwalificaties die vanuit Aequor naar andere landelijke kenniscentra verhuizen. De systematiek die LNV daarbij wil hanteren is gebaseerd op het zogenaamde major-minormodel dat waarschijnlijk een belangrijke bekostigingsleidraad voor de competentiegerichte kwalificatiestructuur zal worden. Dit model houdt in dat het major-deel van tenminste 50 procent van de opleidingstijd moet worden besteed aan de kwalificatie waarvoor wordt opgeleid. Zo'n 30 procent – het minor-deel – mag dan worden besteed aan kwalificaties uit de rest van de kwalificatiestructuur. De overige 20 procent is voor vrije ruimte. Dat zou dan inhouden dat alleen aoc's worden bekostigd voor de LNV-majors en alleen roc's voor de overige majors. Ten aanzien van de minors en de vrije ruimte zijn roc's en aoc's vrij. Die opzet zou aoc's voldoende ruimte bieden voor ontwikkeling en verbreding.

Open stelsel

Zo'n aangepast schot zou aoc's meer ruimte geven dan ze nu hebben. Bovendien biedt het hen stabiliteit in het politieke krachtenveld waarin de 'status aparte' van aoc's keer op keer aan de orde wordt gesteld. Toch gaat niet alle aoc-bestuurders deze optie ver genoeg. Ze constateren dat de ontwikkelingen snel gaan. Aoc's die willen overleven moeten in hun ogen ervoor zorgen dat ze zo snel mogelijk een gelijkwaardige positie ten opzichte van de roc's verwerven. Lukt ze dat niet dan zullen ze de regie over het groene onderwijs kwijtraken en hebben ze het nakijken. Die gelijkwaar-

dige positie is in hun ogen alleen mogelijk door een open stelsel zonder schotten. Die opvatting sluit volgens hen ook aan op een meer fundamentele benadering van de kwestie. Aoc's hechten aan hun zelfstandigheid en bekijken deze opties uiteraard ook vanuit hun instituutbelang. Op zich logisch. Aoc's voelen zich in hoge mate verantwoordelijk voor de instandhouding van groene opleidingen en hebben ook een verantwoordelijkheid naar hun personeel. Maar er is ook een maatschappelijk belang. Vanuit die optiek dien je je af te vragen of er een probleem ontstaat als er geen aoc's meer zouden zijn. Als de bve-instellingen goed inspelen op de vragen vanuit de arbeidsmarkt zouden zij vanzelf die 'groene' vraag oppakken. Vanuit die gedachte vinden ze de 'aangepaste schot-oplossing' te defensief en geen duurzame oplossing om het aoc-onderwijs op termijn in de benen te houden.

Analyse

De gezamenlijke aoc's zullen naar verwachting bij het bepalen van hun voorkeur niet over één nacht ijs gaan. Ze realiseren zich terdege dat alleen een gezamenlijk standpunt en dan liefst ondersteund door LNV zeggingskracht heeft in het besluitvormingsproces. Bovendien realiseren ze zich terdege dat de positie van het vmbo-groen – het grootste aandeel in het aoc-onderwijs – ook in het geding is. En die is in de hele discussie en belangafweging tot nu toe niet aan de orde geweest. Daarom is in de AOC Raad besloten om eerst via onderzoek een risico-analyse te laten uitvoeren en de consequenties van de verschillende opties in kaart te brengen. De resultaten daarvan zullen verwerkt worden in het standpunt dat het Ministerie van LNV aan de gezamenlijke aoc's hierover heeft gevraagd. De AOC Raad verwacht nog voor de start van de zomervakantie duidelijkheid hierover te hebben. ∞

Pieter Boetzkes